

บทที่ 2

ภาพสังคมชาวจีนในวรรณกรรมไทยก่อน พ.ศ. 2512

อิทธิพลของวรรณกรรมจีนที่มีต่อวรรณกรรมไทยเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเป็นหลักฐานในสมัยรัชกาลที่ 1 นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ปรากฏภาพสังคมจีนในวรรณกรรมไทย ดังนั้นการวิเคราะห์สังคมจีนในเมืองไทยในวรรณกรรมไทยก่อนพ.ศ. 2512 ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์วรรณกรรมจีนที่แปลเป็นภาษาไทย วรรณกรรมไทยที่ประพันธ์เลียนแบบวรรณกรรมจีน และอีกส่วนหนึ่งเป็นวรรณกรรมไทยที่ประพันธ์โดยคนไทย ซึ่งมีทั้งวรรณกรรมร้อยกรองและวรรณกรรมร้อยแก้ว โดยจะให้ภาพสังคมชาวจีนที่แตกต่างกันไป มีลักษณะดังนี้คือ

- 2.1 ภาพประวัติศาสตร์จีนและภาพสังคมชาวจีนแบบจินตนาการ
- 2.2 ภาพสังคมชาวจีนตามสภาพความเป็นจริง
- 2.3 ภาพสังคมชาวจีนจากทัศนะของผู้ประพันธ์

2.1 ภาพประวัติศาสตร์จีนและภาพสังคมชาวจีนแบบจินตนาการ

ภาพประวัติศาสตร์จีน

วรรณกรรมที่ให้ภาพประวัติศาสตร์จีน ได้แก่ วรรณกรรมประเภทพงศาวดาร อิงพงศาวดาร และวรรณกรรมกำลังภายใน ซึ่งวรรณกรรมประเภทนี้ให้ภาพของประวัติศาสตร์อันยาวนานของจีนนับเป็นพันๆ ปี ซึ่งถ่ายทอดออกมาจากสายตาและความรู้สึกนึกคิดของนักประพันธ์จีน เช่น ในเรื่อง สามก๊ก หนังสือประวัติศาสตร์เชิงตำนานของจีนในสมัยราชวงศ์ใต้เหม็ง ประมาณ พ.ศ. 1911-2186 (นรินทร์ นวมารค, 2518: 24) กล่าวถึงเหตุการณ์ในสมัยที่จีนยังไม่รวมกันเป็นประเทศจีนว่า

เดิมแผ่นดินเมืองจีนทั้งปวงนั้น เป็นลุ่มมาช้านานแล้วก็เป็นศึก ครั้นศึกสงบแล้วก็สงบ มีกษัตริย์ทรงพระนาม พระเจ้าจิวยบอ้อ และพระองค์ได้เสวยราชย์ต่อๆ ลงมาเป็นหลายพระองค์ ได้ความสขมาเจ็ดร้อยปี ... ครั้นนั้นพระเจ้าจินอ้อได้เสวยราชย์ในเมืองจิ้นก็ ... ครั้นอยู่มาพระเจ้าจินอ้อเสียดกัณฑ์แล้วอันโง่โง่กับอันฉ้อรบ

กัน จึงได้ราชสมบัติแก่อันโกโจ อันโกโจแลพระราชวงศ์สืบราชสมบัติ
ต่อๆ มาในแผ่นดินจีนนั้นถึงสิบสองพระองค์ ...

(สามก๊ก, 2515: 1)

ในวรรณกรรมกำลังภายในยังมีการกล่าวอ้างถึงเรื่องสามก๊ก ไว้ใน
เรื่องมังกรหยก ภาค 3 ว่า

วานท่านจงดูอย่างโจโด ซึ่งเป็นวีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งในสมัยสาม
ก๊ก คุณสมบัติอันพิเศษของโจโดก็คือ ความใจดำ การที่โจโดฆ่า
ลิเบียเดียผู้ที่ให้ความอุปการะแก่ตนในยามยาก ผ่านขงหยงผู้ปรารถนา
ดีกับตน ฆ่าเอียวลิวคนซื่อ ฆ่าพระราชากับพระราชบุตร ซึ่งเป็นการ
ฆ่าฟันคนให้ถึงแก่ความตายอย่างมิได้มีความเกรงกลัวผู้ใด มิหนำซ้ำ
โจโดยังประกาศก้องให้คนทั่วโลกทราบอีกว่า เราขอยอมแล้วที่จะ
ทรยศกับคนทั่วโลก แต่เราจะมิยอมให้คนทั่วโลกมาทรยศกับเรา
เป็นอันขาด ...

(จำลอง พิศนาคะ, 2521, เล่ม 8: 3301)

วรรณกรรมกำลังภายในเป็นวรรณกรรมที่แสดงให้เห็นภาพของจีนในสมัยโบราณ
เช่นเดียวกับวรรณกรรมพงศาวดารจีนแปล คือ กล่าวถึงประเทศจีนโบราณที่วิทยาการ
ต่างๆ ยังไม่ก้าวหน้า มีพระเจ้าแผ่นดินหรือฮ่องเต้เป็นประมุขในการปกครอง แบ่งเป็น
ราชวงศ์ต่างๆ เช่น ราชวงศ์ฉิง ราชวงศ์จิ้น ราชวงศ์ฮั่น ฯลฯ บ้านเมืองแต่ละยุคแต่ละ
สมัยมีทั้งสงบสุข เจริญรุ่งเรืองและวุ่นวายเสื่อมโทรมสลับกันไป แต่ที่แตกต่างกันนั้นคือ
วรรณกรรมกำลังภายในนำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาเป็นโครงเรื่องแล้วสอดแทรก
ตัวละครลงไป ผลงานการประพันธ์วรรณกรรมกำลังภายในที่พบมากคือผลงานของ กิมย้ง
นักประพันธ์ชาวฮ่องกง ราชวงศ์ที่กล่าวถึงเสมอคือ ราชวงศ์เซ็ง ราชวงศ์หมิง ราชวงศ์
ซ้อง ราชวงศ์ฮั่น และราชวงศ์ถัง เช่นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงเหตุการณ์
ในสมัยราชวงศ์ซ้อง หรือไต้ซ้อง ในรัชสมัยพระเจ้าเกาจง รัชกาลที่สิบ แห่งราชวงศ์
ซ้องตอนปลาย (พ.ศ. 1670-1705) เหตุการณ์บ้านเมืองในยุคนี้อยู่ในภาวะไม่ปกติสุข
เนื่องจากแผ่นดินจีนถูกแมนจูรุกราน ซึ่งประวัติศาสตร์กล่าวถึงเหตุการณ์ในสมัยนี้ว่า

... เมื่อพระเจ้าชองอยู่กับพระเจ้าชองกิมจงผู้เป็นบิดาและเชษฐา ถูกกองทัพประเทศกิมควมเอาตัวทั้งสองพระองค์ไปแล้ว คังอ่องเขียนเอาเรื่องราวของคังอ่องที่ 9 ของพระเจ้าชองอยู่จงพร้อมด้วย ข้าราชการที่ชื่อสัตย์พากันหลบหนีกองทัพประเทศกิมอวน ออกจาก พระราชธานีมาทางทิศใต้ และบรรดาขุนนางได้พร้อมกันสถาปนา คังอ่องขึ้นครองราชย์ ณ นครหน้าเกีย (นานกิง) ทรงพระนามว่า พระเจ้าชองเกาจง ...

(ลิขิต อนุตระกุล, 2512: 59)

วรรณกรรมกำลังภายในหลายเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ตรงตามประวัติศาสตร์ ในสมัยที่จีนตกแมนจู หรือมองโกลรุกราน เช่นในเรื่อง มังกรหยกภาค 1 กล่าวถึง เหตุการณ์ที่ตรงตามประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์ชองตอนปลายไว้ในตอนต้นของเรื่องนี้ว่า

... รัชสมัยพระเจ้าอู๋เต้กับกิมเต้เป็นปลายแผ่นดินไต้ชอง เป็น เวลาเมื่อแปดร้อยปีก่อน กองทัพอันเกรียงไกรของชาวไต้กิมก๊ก (แมนจู) ... พระเจ้าอู๋เต้กับกิมเต้ถูกทหารไต้กิมก๊กจับเป็นเชลย แต่เจ้าคังอ่องหลบหนีข้ามน้ำแยงซีมาสู่ภาคใต้ ครั้นมาถึงเมือง หลินอานอู๋ (ฮังจิ๋ว) จึงได้สืบราชสมบัติต่อมา สถาปนาตนเองเป็น พระเจ้าชองเกาจงอ่องเต้

(จำลอง นิตนาถ, 2520, เล่ม 1: 4)

และในเรื่อง กระบี่ดังแดนใต้ ได้กล่าวถึงเหตุการณ์สมัยเดียวกันนี้ว่า

นับตั้งแต่พระเจ้าชองเกาโจวอ่องเต้ ผู้สถาปนาราชวงศ์ไต้ชอง ปกครองแผ่นดินสืบต่อมาด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ... จนถึง รัชสมัยพระเจ้าอู๋เต้ กับกิมเต้ เป็นปลายราชวงศ์ไต้ชอง เป็น เวลาเมื่อ 800 ปีก่อน กองทัพอันเกรียงไกรของชาวไต้กิมก๊ก (แมนจู) ได้ยাত্রากันรุกเข้ามา... พระเจ้าอู๋เต้กับกิมเต้ถูก ทหารไต้กิมก๊กจับเป็นเชลย แต่เจ้าคังอ่องหลบหนีข้ามแม่น้ำแยงซี

มาสู่ภาคใต้ ครั้นมาถึงหลินอานฮู่ (ฮังจิ๋ว) จึงได้สืบราชสมบัติต่อ
มา สถาปนาตนเองเป็นพระเจ้าซ้องเกาจงฮ่องเต้

(ว.ณ เมืองลง, 2520, เล่ม 1: 94)

นอกจากนั้นยังให้ภาพของสถานที่ที่มีอยู่จริงตามประวัติศาสตร์หรือสภาพภูมิ
ประเทศของจีนส่วนมากจะเป็นชื่อเมืองและภูมิประเทศตามธรรมชาติ เช่น กล่าวถึง
สภาพบ้านเมืองของเมืองเซียงเอี้ยง ซึ่งเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งของจีน ดังข้อความ
ตอนเปิดเรื่องสะพานแปดทิศว่า

เซียงเอี้ยง เป็นเมืองสำคัญของมณฑลไต้หวัน อยู่ริมแม่น้ำอันจู
ไม่เพียงเป็นเมืองยุทธศาสตร์สมัยโบราณ ทั้งยังเป็นเมืองท่าสำคัญ
ของมณฑลไต้หวัน อ่อนหนา ชุมชนพ่อค้าวานิช ตัวเมืองก็เจริญรุ่งเรือง

เทือกเขาล่งตงชื่อ ทางตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเมือง เป็นสถานที่
ทำไร่ไถนาของขงเบ้ง ก่อนที่เล่าปี่จะเชื่อเชิญไปร่วมงานราชการ
แผ่นดิน ในเทือกเขามีร่องรอยหลงเหลือถึงผู้คนมาเที่ยวค้าคั่ง

(น.นพรัตน์, 2517, เล่ม 1: 8-9)

ภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจีน เต็มไปด้วยภูเขาสูงใหญ่สลับซับซ้อนมากมาย เช่น
ภูเขาเทียนชาน ภูเขาเทียนชิว ดังในเรื่องแม่เสือขาว เป็นต้น

จึงในวันหนึ่ง โต๊ะอิติอั้งติดตามนางผมขาวที่ภูเขาเทียนชิว ได้
เดินทางผ่านข้ามภูเขามู่ซือตาเคอซึ่งเป็นแขนงหนึ่งของภูเขา
เทียนชิว เมื่อได้ผ่านข้ามภูเขานี้แล้วก็จะได้ถึงที่ราบอันเป็นทุ่ง
หญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์อย่างกว้างขวาง มีทั้งหญ้าและน้ำอย่างอุดม
สมบูรณ์ อยู่ทางภาคเหนือของแคว้นซินเกียง (เตอร์กิสถาน)

อันภูเขามู่ซือตาเคอนี้ อดแน่นว่าจะมิได้มีความใหญ่เท่ากับ
ยอดเขาเทียนชิว แต่ก็ยังมียอดเขาเล็กยอดเขาน้อยเรียงราย
ล้อมรอบไว้ เหมือนดั่งกับเป็นประตูสลับซับซ้อน เป็นที่ค้ำขัน

ยิ่งนัก เนื่องจากภูเขานี้เป็นช่องเดินทางภาคเหนือกับภาคใต้
ของแคว้นซันเกียง

(จำลอง นิคนาคะ, 2521, เล่ม 3: 43)

จะเห็นได้ว่าภาพประวัติศาสตร์จีนนี้เป็นภาพที่ได้จากวรรณกรรมจีนแปลประเภท
พงศาวดาร อิงพงศาวดาร และวรรณกรรมกำลังภายใน โดยจะให้ภาพเหตุการณ์ที่
ตรงตามประวัติศาสตร์ของจีน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงสถานที่และสภาพภูมิประเทศ
ของจีนตามความเป็นจริง

ภาพสังคมชาวจีนแบบจินตนาการ

ภาพสังคมชาวจีนประเภทนี้เป็นเรื่องที่สืบเนื่องจากประเภทแรก คือนำ
ประวัติศาสตร์จีนมาใช้ แต่ใส่รายละเอียดปลีกย่อย เสริมแต่งเนื้อเรื่องให้ดู
สนุกสนานยิ่งขึ้น ลักษณะเช่นนี้จะพบมากในวรรณกรรมกำลังภายใน ส่วนลักษณะ
ของวรรณกรรมพงศาวดารและอิงพงศาวดาร มักจะเป็นเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ เวทมนต์
คาถา การใช้ของวิเศษต่าง ๆ เช่น เข็อกวิเศษ แพรวิเศษ พัดวิเศษ ฯลฯ และสัตว์
ประหลาดนานาชนิด

วรรณกรรมกำลังภายในมักเริ่มต้นจากปริศนาความแค้นของตัวเอง เช่น
บิดามารดาถูกสังหาร และจะต้องได้รับการช่วยเหลือให้หลบหนีเพื่อเป็นตัวแทนใน
การล้างแค้น โดยหลบหนีการไล่ล่าจากศัตรู ซึ่งไม่มีเรื่องใดที่ศัตรูทำสำเร็จ เนื่อง
จากตัวเอกคืออัจฉริยะบุคคลในรอบร้อยปี (ในเรื่อง) และจะต้องสืบทอดวิชาฝีมือ
ระดับสุดยอดของโลกยุทธจักร ซึ่งสามัญชนหรือนักสู้ทั่ว ๆ ไปในวงชายุทธไม่อาจฝึกปรือ
ได้ และเพื่อส่งเสริมให้ตัวเอกมีความเก่งกล้าเป็นพิเศษ ตัวเอกจะได้ครอบครอง
ของวิเศษนานาชนิด เช่น ยาวิเศษ หรืออาวุธวิเศษ หรือได้กินพืชวิเศษ ผลไม้วิเศษ
เพิ่มพูนพลัง เป็นต้น

ภาพชาวจีนในอุดมคติ

ลักษณะการจินตนาการภาพชาวจีน โดยจะให้ภาพชาวจีนที่มีลักษณะดีงามมีค
ธรรมดาเพราะต้องการแสดงให้เห็นความมีคุณธรรม (โดยเฉพาะตัวเอก) เช่น ลักษณะ

ของเล่าปี่ ที่แสดงถึงลักษณะของผู้มีบุญตามตำราลักษณะของจีน "กอบปรด้วยลักษณะรูปใหญ่ สมบูรณ์ สูงประมาณห้าศอกเศษ หยาวถึงบ่า มือยาวถึงเข่า หน้าขาวดั่งสีหยก ฝ่าปากแดงดั่งชาดแต้ม จักขุขำเลื่องไปเห็นหู" (สามก๊ก, 2515: 3)

นอกจากนั้นผู้ประพันธ์ยังจินตนาการให้มีความดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างสมบูรณ์แบบ รวมทั้งมีความสามารถในการรบ หรือวิทยายุทธเลิศล้ำเหนือกว่าใคร ๆ

ภาพโครงสร้างทางสังคมของชาวจีนแบบจินตนาการมี 4 กลุ่ม คือ

ก. ภาพของชาวจีนที่เป็นฝ่ายธรรมะ

ฝ่ายธรรมะ หมายถึง ผู้ที่ประพฤติตัวมีคุณธรรม ซึ่งวรรณกรรมพงศาวดารจีน และวรรณกรรมกำลังภายใน จะมีลักษณะที่คล้ายกันคือ กลุ่มฝ่ายธรรมะจะมีลักษณะสง่างาม สุกใส อัจฉริยะ อ่อนโยน ซื่อสัตย์ มีพลังฝีมือสูง ฝ่ายนี้จะแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายขุน (พวกที่มีความรู้) เช่น ขงเบ้ง ที่มีสติปัญญาเลิศล้ำเกินมนุษย์ นอกจากนี้ยังได้แก่พวกเขียนต่าง ๆ เทวดา นางฟ้า ขุนนางตงฉิน ตัวละครเหล่านี้จะทรงไว้ซึ่งคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความฉลาดหลักแหลม มีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ อุดมคติชีวิตเพื่อประเทศชาติ รักชื่อเสียงเกียรติยศยิ่งกว่าชีวิต เช่น เป่าบั้นจิ้น ในเป่าเส่งถูกอันเป็นผู้ที่มีคุณธรรม รักความยุติธรรม ขงเบ้ง นอกจากจะเฉลียวฉลาดแล้วยังมีคุณธรรมทางการเมือง มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อเล่าปี่ ฝ่ายบู๊ (พวกที่มีวิชาทางการรบ) เช่น จูล่ง กวนอู จากเรื่องสามก๊ก ซียินกั๊ย ในเรื่องซียินกั๊ยเจงตัง ซีเตงซัน จากเรื่องซีเตงซันเจงไซ ตัวละครฝ่ายบู๊นี้จะมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีวิชาทางการรบมีของวิเศษ รู้เวทมนต์คาถา และเป็นกำลังปราบปรามข้าศึกศัตรู ในวรรณกรรมกำลังภายในฝ่ายบู๊นี้จะถูกแบ่งโดยสำนักมาตรฐานที่เรียกตนเองเป็นฝ่ายธรรมะ โดยให้เหตุผลว่าเป็นสำนักมาตรฐานสำหรับฝึกฝีมือ มีกฎประจำสำนักให้ ประพฤติธรรม ห้ามทำความชั่วยอมอุทิศชีวิตเพื่อปราบอธรรม จึงจะจัดว่าเป็นผู้คงคุณธรรม สำนักมาตรฐาน เช่น สำนักวัดเส้าหลิน สำนักบู๊ตึ้ง สำนักง้อไบ๊ เป็นต้น

สิ่งที่ทำให้เป็นที่ยกย่องของฝ่ายธรรมะโดยทั่ว ๆ ไป ถึงกับเรียกว่า เป็น "ไต่เอี้ยบ" หรือ "ผู้กล้าหาญ" ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่สังคมประสบภัย จึงต้องเป็นหน้าที่ของผู้กล้าหาญที่จะต้องช่วยปราบปรามมารร้ายของบู๊ลิ้ม หรือศัตรูของประเทศชาติ

ให้หมดสิ้นไป ดังที่อึ้งเอี๊ยะซือแนะนำทวยเซ็งไปช่วยต้านศึกมองโกล ในเรื่องมังกรหยกภาค 1 ว่า

ที่นี้ก็มีห่างไกลกันกับเมืองหลินอานฮั้ว...จงรีบเดินทางไปยังเมืองเซียงเอี๊ยะง ถ้าหากนายทหารที่รักษาเมืองยอมเชื่อฟังเจ้า ก็จงช่วยนายทหารผู้นั้นรักษาเมืองไว้ แต่ถ้าหากมิเป็นไปตามที่ จงใช้ฝ่ามือฟันมันให้ถึงตายแล้วจงรวบรวมไพร่พลกับบรรดาราษฎรที่อยู่ในเมืองทำการต้านทานกองทัพมองโกลที่ยกมาอย่างใหญ่หลวงในครั้งนี้

(จำลอง นิศนาศ, 2520, เล่ม 10: 377)

และในตอนที่ทวยเซ็งแสดงความรักโดยการพูดกับอึ้งย้งว่า

เราทั้งได้ศึกษาเล่าเรียนในตำรับพิชัยสงคราม มิเป็นการละเมิดต่อข้อห้ามทั้ง 4 ของงักอูย จึงตงป้อก๊ก (ชื่อสัตว์ต่อแผ่นดินจนชีวิตดับสิ้น) มาตรฐานว่าเราทั้งสองมีกำลังเร็วแรงเพียงเล็กน้อย แต่ก็ต้องชื่อสัตว์ต่อแผ่นดินอย่างสุดความสามารถ ถึงแม้ตัวเราจะต้องตายในที่รบ ก็มีเสียตายที่มารดาอบรมสั่งสอนมาชาติหนึ่ง

(จำลอง นิศนาศ, เล่ม 10: 376)

ข. ภาพของชาวจีนที่เป็นฝ่ายอธรรม

ฝ่ายอธรรมจะมีสองลักษณะ คือ จะมีทั้งหน้าตาดีและหน้าตาอัปลักษณ์ มีนิสัยเห็นแก่ตัว โลก เอารัดเอาเปรียบ อิจฉาริษยา ชอบกลั่นแกล้งผู้อื่น เจ้าเล่ห์ มีความอาฆาตพยาบาทต่อฝ่ายตรงกันข้าม มักมากในกามารมณ์ ประจบสอพลอเก่ง โดยเฉพาะขุนนางกังฉินที่มักจะยกบุตรสาวของตนให้แก่กษัตริย์ เพื่อยุยงใส่ร้ายป้ายสีพวกที่เป็นปฏิปักษ์กับตน แต่สุดท้ายต้องประสบความหายนะ และตายด้วยคมหอกคมดาบฝ่ายอธรรมในวรรณกรรมพงศาวดาร เช่น เต้าหยิน ปีศาจ ขุนนางกังฉิน ส่วนในวรรณกรรมกำลังภายใน ฝ่ายอธรรมจะถูกกำหนดโดยสำนักมาตรฐาน ว่าเป็นพวกมารที่ทำความชั่วร้าย สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เช่น พรรคเม็งก่า จากเรื่องลูกมังกรหยกภาค 4 พรรคบัวขาว จากเรื่องกระบี่ไร้เทียมทาน (แต่มักจะปรากฏว่า

สำนักมาตรฐานก็กระทำความชั่วร้าย เช่น ก่อวาระฐานผู้อื่น ช่วงชิงของวิเศษจาก
เจ้าของ เป็นต้น ครั้นได้รับการตอบโต้ ฝ่ายตอบโต้จะถูกกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายอธรรม)

ค. ภาพของกษัตริย์และราชวงศ์

กษัตริย์ เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญแต่มีบทบาทน้อย ลักษณะโดยทั่วไป
ของกษัตริย์ทั้งในวรรณกรรมพงศาวดาร และวรรณกรรมกำลังภายใน จะค่อนข้างหยาบ
เขื่อคนง่าย ชอบคนประจบสอพลอ มักหลงใหลในอิสตรีรูปงามเจ้ามารยา ใจอ่อน น้อย
องค์นักที่จะเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว กล่าวหา ที่ยังทรงดำรงตำแหน่งกษัตริย์อยู่ได้เพราะมี
ขุนนางที่ติดคอยทั้งท่วงช่วยเหลือ แต่ถ้าเมื่อใดข้าราชการส่วนใหญ่เป็นขุนนางกังฉินก็จะ
ถึงคราวสิ้นสุทธราชวงศ์เก่า และจะเกิดผู้มีบุญญาธิการตั้งราชวงศ์ใหม่ต่อไป แต่ถ้า
หากกษัตริย์องค์ใดทรงไว้ซึ่งทศนิธราชธรรม (ส่วนน้อย) กอปรด้วยบุญญาธิการ ทุก
เมืองในขอบเขตสัณนิมาจะอ่อนน้อมส่งราชบรรณาการมาให้ทุกปี เพื่อแสดงความจงรัก
ภักดี ผู้ใดกระด้างกระเดื่องตั้งตัวเป็นใหญ่ จะถือว่าผู้นั้นฝ่าฝืนอำนาจฟ้าดิน เทพดาจะ
ลงโทษให้มอันเป็นไป

ง. ภาพของนักบวช

นักบวชที่มีบทบาทมากที่สุดในวรรณกรรมกำลังภายใน คือหลวงจีน
หลวงจีน เป็นนักบวชที่นับถือศาสนาพุทธ อาจเรียกเป็นภาษาจีนว่า "ไตซือ" หลวง
จีนที่มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ หลวงจีนแห่งสำนักวัดเลี้ยวลิ้ม หรือเส้าหลิน เช่น หลวงจีน
อิตเต็งไตซือ จากเรื่องมังกรหยกภาค 1 หลวงจีนแก๊งเม้งเสียบซิง จากเรื่องแม่เสือขาว
หลวงจีนมีทั้งที่เป็นฝ่ายธรรมะและอธรรม ฝ่ายธรรมะมักเป็นหลวงจีนวัด
เลี้ยวลิ้ม หรือวัดที่ตั้งอยู่ในแผ่นดินจีน หลวงจีนเหล่านี้มีวิทยายุทธสูง ส่วนหลวงจีนที่เป็น
ฝ่ายอธรรมมักจะเป็นหลวงจีนจากต่างแดน คือ เป็นหลวงจีนจากสำนักในธิเบต และมัก
เป็นศัตรูกับตัวละครเอกในเรื่อง ดังนั้นภาพลักษณ์ของหลวงจีนซึ่งเป็นนักบวชในพุทธ
ศาสนาจึงมีทั้งนำศรัทธา นำนับถือยกย่อง และนำถูกเหยียดหยาม

ภาพนิพนธ์ไม้และผลไม้วีเศษ

นิพนธ์ไม้วีเศษจะเป็นพืชที่ไม่มีอยู่จริงตามธรรมชาติ เกิดจากจินตนาการของผู้ประพันธ์ สรรพคุณของพืชและผลไม้วีเศษนี้จะช่วยเสริมสร้างพลังกำลังให้แก่ผู้ฝึกกำลังภายใน และรักษาโรคทุกโรคได้อย่างชะงักงัน เช่น ในเรื่องเพชรฆาตหน้าหยก

ภายในบ่อลิกนั้นมีน้ำสีขาวขุ่นข้นตั้งราวกับน้ำนม... มีหินก้อนหนึ่ง โผล่ขึ้นมา หินก้อนที่โผล่มานั้นมีต้นไม้เล็ก ๆ ซึ่งสูงประมาณหนึ่ง เซียมงอกงามอยู่... ต้นไม้เตี้ยนี้มีอยู่หลายสิบใบเป็นใบลักษณะ สองใบประกบกัน สีเขียวสดใส... บนยอดของต้นไม้มีผลสีแดง ฉานและกลิ่นหอมฟุ้งไปทั่วบริเวณ... ผลไม้มีรสชาตวิเศษพอเข้า ปากก็ได้กลั่นกลายเป็นน้ำอันเย็นระรินหอมหวาน... เมื่อกินแล้ว จะรู้สึกร้อนวูบวาบในท้องและแผ่ซ่านไปทั่วทั้งร่าง... ต้นผลไม้ นี้คือผลไม้ที่มหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นด้วยธาตุไฟทางทิศใต้...

(น.นพรัตน์, 2517, เล่ม 1: 130-133)

ภาพนิพนธ์วีเศษในเรื่องกระบี่ไร้เทียมทาน ได้แก่บัวหิมะซึ่งมีสรรพคุณมากมาย ดังที่กล่าวไว้ว่า

"นั่นเป็นบัวหิมะดอกหนึ่ง ฟังว่าออกเงยอยู่กลางหิมะน้ำแข็งพันปี ได้ หุบเหวมรณะ เพราะจะเด็ดบัวหิมะนี้ ต้องสูญเสียชีวิตผู้คนเกือบร้อย ชีวิต"

"บัวหิมะภูเขาน้ำแข็งนี้ ที่แท้มีประสิทธิภาพอย่างไร"

"คนทั่วไปได้รับประทาน จะมีอายุวัฒนะ โรคภัยไม่คุกคาม ผู้ฝึกวิชามี ได้รับประทานจะเพิ่มพลังการฝึกปรือหลายสิบปี..."

(น.นพรัตน์, เล่ม 4: 1393-1394)

ภาพสัตว์วิเศษ

สัตว์วิเศษนี้สามารถจำแนกได้เป็นสัตว์ในตำนานหรือสัตว์ประหลาดและสัตว์
เลี้ยง สำหรับสัตว์เลี้ยงอาจเป็นสัตว์ร้ายซึ่งเลี้ยงไว้ทำร้ายศัตรู หรือสัตว์ใช้งานแต่จะ
มีคุณสมบัติพิเศษกว่าสัตว์ธรรมดา ตัวอย่างเช่น สัตว์ร้ายในเรื่อง มังกรหยกภาค 1

...ร้ายที่มีชื่อว่า ตัวอกจิว อันเป็นงูประหลาดที่มีพิษร้ายแรงยิ่ง
อยู่ในป่าเขาตงลิก เมื่อได้งูร้ายมาแล้วจึงเอามาขังเลี้ยงไว้ ใ้
ว่านยาเหล่านั้นเป็นอาหารให้มันกิน อสรพิษร้ายตัวนั้นเดิมที่มีลำตัว
ดุจสีถ่าน ครั้นได้กินยาต้นชัน โสมคนเขากวางอ่อน จึงค่อยๆ กลาย
ลำตัวของมันเป็นสีแดง... เปลือกเวลาเลี้ยงดูนานถึง 40 ปี มันจึง
มีลำตัวแดงดังสีโลหิตตลอดหัวถึงหาง... โลหิตจึงมีอำนาจวิเศษ
นอกจากทำให้ร่างกายมนุษย์เป็นหนุ่มเป็นสาวเสมอได้ ยังสามารถส่ง
เสริมกำลังภายในมีพลังขุ่นกว่าเดิมอีก 10 เท่าตัว

(จำลอง พิศนาคะ, เล่ม 3: 93)

และในเรื่องเดียวกันนี้ยังกล่าวถึงม้า ที่เป็นสัตว์วิเศษสามารถวิ่งได้รวดเร็วตั้งไล่ปีกบิน

...เจ้าได้ม้าวิเศษแล้วเรียกชื่อว่า ก้าวฮ่วยป้อเบ๊ (ม้าแก้วเหลืองเลือด)
...ม้าวิเศษเช่นนี้ในระยะพันปีจึงจะมีสักตัวหนึ่ง... เวลาเหวี่ยงตก
ตะโปกจะหลังสีแดงโลหิตออกมา ม้าชนิดนี้มีกำลังแรงแลวิ่งได้รวดเร็ว
มากปานไล่ปีกบิน วันหนึ่งเดินทางได้ประมาณพันลิเศษ...

(จำลอง พิศนาคะ, เล่ม 2: 264)

ภาพการฝึกกำลังภายใน

การฝึกกำลังภายใน จะให้ภาพตัวละครที่ฝึกฝนตนให้เกิดกำลังภายใน และ
ใช้กำลังภายในนอกด้วย ทั้งนี้เพราะว่า "กำลังภายใน" เป็นพลังประกอบสติปัญญา และ
ความเชี่ยวชาญในการใช้เพลงอาวุธทั้งมวล ส่วนกำลังภายใน คือการทำให้เลือดลมที่

ฝึกดีแล้วมีกำลังกล้าแข็ง สามารถต่อต้านทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น การต่อสู้เมื่อเกิด
เพลิงไหม้ กำลังภายในก็แยกย้ายออกต้านทานไว้ได้" (มังกรหยก ภาค 1, เล่ม 1 :
40)

การฝึกกำลังภายในเป็นการผสมผสานระหว่างเรื่องเกินจริงกับความจริง
ได้อย่างเหมาะสม คือเป็นเรื่องราวที่อาจเป็นจริงก็ได้บวกกับจินตนาการของผู้แต่งที่ทำให้
ให้ตัวละครมีกำลังภายในและวิชาฝีมือที่นิลสารต่างๆ จนบางครั้งดูเหมือนว่า
บุคคลธรรมดาไม่สามารถจะทำกันได้มากนัก เช่นการใช้พลังฝีมือจากกำลังภายใน
การส่งเสียงทางลมปราณ เป็นต้น เช่น ภาพการใช้วิชาตัวเบา โดยสามารถกระโดดขึ้น
ไปบนที่สูงๆ เช่น ขึ้นบนหลังคา ต้นไม้ หน้าผาที่สูงชัน โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใดๆ
ช่วยปีน เช่น ภาพคูเม้งกัว จากเรื่องแม่เสื่อขาว ที่มีวิชาตัวเบาสูงสามารถกระ
โดดขึ้นไปวิ่งบนหลังคาได้

ตำหนักทุกหลังภายในราชวังนั้น ได้มุงด้วยแก้วกระจกลีเหลือง เมื่อ
คูเม้งกัวกระโดดขึ้นไปนั้นรู้สึกว่่าสิ้นจนยังเท่ามียู่ หันไปดูรอบบริเวณ
นั้นก็เห็นตำหนักสองอยู่ติดต่อกันเป็นพิค... แม้ว่ากระเบื้องกระจกลีที่มุง
หลังคานั้น จะสิ้นจนไม่สามารถยังกายไว้ได้อยู่ได้ แต่อาศัยที่คูเม้งกัว
มีวิชาทำตัวเบาได้อย่างสูง เป็นแต่เพียงปลายเท้าที่จรดเบาๆ ก็ทำให้
ร่างของตนนั้นลอยข้ามผ่านพื้นไปได้คล้ายกับบนนางแอน ที่อำปึกออกกาง
กาโตมอยู่บนยอดคลื่น

(จำลอง นิศนาเคศ, เล่ม 2 : 598)

ภาพของทิปวยเล้ง จากเรื่องแม่เสื่อขาว ใช้กำลังภายในรินน้ำชาใส่ในถ้วย
ซึ่งทำจากไม้เอื้อง มีความเหนียวและแข็งแรงแรงยิ่ง ผลปรากฏว่าถ้วยไม้นั้นแตกทันที

ทิปวยเล้งหลุดไปพลงรินน้ำชาออกมาพลง ทั้งชาจีนนั้นก็ไหลลงสู่
ถ้วยไม้พร้อมกับมีเสียงดังเปรี้ยะ ถ้วยไม้นั้นก็ได้แตกแยกออกจาก

กันทันที แลเมื่อไตรีนใส่ไปถึงสามถ้วย แต่ถ้วยทั้งสามใบก็แตกออก
ไปเช่นกัน น้ำชาจีนร้อนนั้น ก็ได้ไหลนองบนพื้นโต๊ะ

(จำลอง พิศนาคะ, เล่ม 2: 598)

จะเห็นได้ว่าภาพสังคมชาวจีนแบบจินตนาการนั้นจะให้ภาพของสังคมที่เป็น
ไปในลักษณะอุดมคติ และเป็นสิ่งที่มนุษย์ปัจจุบันไม่สามารถทำได้ หรือของวิเศษต่างๆ
ก็ไม่เคยปรากฏอยู่ให้ใครพบเห็น

2.2 ภาพสังคมชาวจีนตามสภาพความเป็นจริง

ภาพสังคมชาวจีนแบบสมจริงนี้ จะให้ภาพเหมือนกับที่พบเห็นทั่วไป
โดยมีลักษณะเหมือนจริงตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น เช่น รูปร่างหน้าตา สถานภาพ
อาชีพ ฐานะการงาน อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมแบบมนุษย์ปกติทั่วไป
โดยจะออกมาในรูปการแสดงความคิดเห็นของผู้ประพันธ์ที่มีต่อชาวจีน

ภาพสังคมชาวจีนแบบสมจริงเริ่มปรากฏขึ้นในวรรณกรรมไทย (ที่มีใช้
เป็นวรรณกรรมที่แปลมาจากวรรณกรรมชาติอื่นๆ) หลังจากมีการแปลวรรณกรรมจีน
เป็นภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ 1 วรรณกรรมไทยประเภทแรกที่ปรากฏภาพสังคมชาวจีน
แบบสมจริง ได้แก่ วรรณกรรมร้อยกรองประเภท นิราศ และวรรณกรรมร้อยแก้วที่ประ
พันธ์ขึ้นก่อนพ.ศ. 2512 ซึ่งจะให้ภาพของสังคมชาวจีนดังนี้คือ

ภาพชาวจีน

ภาพชาวจีนนี้อยู่ใน โคลงภาพคนต่างภาษา ซึ่งเป็นการบันทึก
ภาพคนด้วยภาษาร้อยกรอง ซึ่งรัชกาลที่ 3 ทรงให้จารึกไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมล
มังคลาราม ได้กล่าวถึงชาวจีนในสมัยก่อนที่ไผ่ผมเป็ย

รูปจีนระบอบเก่าพัน	มีผมมวยนา
แปลงเปลี่ยนแปลงเป็ยเจือตาม	ตาตเจ้า
ใส่เสื้อสะสวยสม	สวมหมวก

เชิญสวมเหย้าหมั้นเท้า

ทาบหนึ่ง

(ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน, 2472, เล่ม 2: 493)

ภาพสังคมชาวจีนกับการค้า

กิจกรรมทางเศรษฐกิจผลักดันให้ชาวจีนกระจายไปอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทย อาชีพที่ชาวจีนอพยพนิยมมากที่สุดคือ อาชีพพ่อค้า ชาวจีนที่ประกอบอาชีพนี้จะอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ อาชีพค้าขายนั้นเป็นการค้าขายสินค้าเกือบทุกประเภท นับตั้งแต่อาหารจนถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และจะเห็นลักษณะคือการค้าขายไม่มีการแบ่งแยกว่าคนจีน คนไทย หรือคนชาติอื่น ๆ แต่จะวางขายปะปนกันไปโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ลักษณะการค้าของชาวจีนในสมัยนี้จะเป็นลักษณะของธุรกิจการค้าขนาดเล็กหรือขายของเล็กๆ น้อยๆ ดังเช่นสุนทรภู่ได้กล่าวถึงพ่อค้าชาวจีนไว้ใน นิราศเมืองแกลง และ นิราศกลางว่า

ภาพพ่อค้าขายของชำ

ขายหอยแครงแมงกูดกับปูม้า

หมึกแมงดาหอยดองรองกระถาง

พวกเจ๊กจีนสินค้าเอามาวาง

มะเขือคางแพะเผือกผักกาดดอง

(สุนทรภู่, 2519 : 90)

ภาพพ่อค้าผ้า

พวกไทยเจ๊กแขกชวขายผ้าลาย

มาตั้งขายเรียงพับสลับกัน

ข้างขายแซ่พรลี้มีต่าง ๆ

ชาวถลางนุ่งหม้อคุมสัน

(สุนทรภู่, 2519 : 360)

ภาพสังคมชาวจีนกับการเกษตร

การทำกรเกษตรปรากฏว่ามีชาวจีนทำไร่อั่วฝักยาว มันเทศ ผักกาดหอม มะเขือยาว ยาสูบ และหมาก อยู่ไม่น้อย (पालเลกัวซ์, 2506 : 92) สุนทรภู่ได้กล่าวถึงการทำไร่อั่วฝัก ไร่อั่ว สวนกล้วยไข่ และสวนผัก ในการเดินทางไปสุพรรณบุรีว่า

๒๒๒ ลำปะทิวจิวจ้าวสล่าง	กร่างไกร
ดินท่าปาราไร	ไร่อั่วฝัก
เจ๊กอยู่หม่อมอรไทย	ทำอั่วรวเอ
ปลูกผักผักกล้วยกล้วย	เคลื่อนข้างทางจร

๒๒๓ บ้านไร่ไทเจ๊ก	ทั้งทวาย
กล้วยไข่ไร่เรียงราย	เรียกชื่อ
ตกเครือเรือเรียงปลาย	ปลีสลับกับแอ
เฟื้องหนึ่งถึงสี่มือ	หมดเรือชื่อเสมอ

(สุนทรภู่, 2519 : 266, 274)

ภาพสังคมชาวจีนกับการอุตสาหกรรม

ชาวจีนที่ประกอบอาชีพการอุตสาหกรรมนั้นนับว่าเป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับเจ้าของได้มากที่สุดอาชีพหนึ่ง ซึ่งนับว่าชาวจีนเป็นผู้ริเริ่มประกอบอาชีพนี้ เช่นในนิราศสุพรรณกล่าไว้ว่า

ภาพชาวจีนที่ตั้งโรงงานตีเหล็ก	ครีจัน
จวบจนชนบทบ้าน	แก่งดิน
ท่าลาดผาดเกิดกัน	โรงเหล็ก เจ๊กเอ
เรือนตั้งฝั่งเรียงรัน	ค้ำข้างต่างเกวียน
คนผู้ตกริกครัน	

(สุนทรภู่ : 269)

ภาพเจ้าภานายอากร

ชาวจีนที่เป็นผู้จัดเก็บภาษีโดยมากนั้นมักจะเป็นเจ้าของการค้าแบบ
ผูกขาด พวกนี้นับว่าเป็นพวกที่มั่งคั่งที่สุดในชุมชน เพราะว่าพวกนี้มีส่วนได้ส่วนเสียใน
เศรษฐกิจของไทย สุนทรภู่ได้กล่าวถึงแกมอิจฉาไว้ในนิราศพระปฐมว่า

นำชมบุญขุนพัฒน์ไม้ขัดข้อง   มีเงินทำทวิภาษีเสริม
เมียน้อยน้อยพลอยเป็นสุขไรจุกเจิม   ได้พูนเพิ่มวาสนาเสียดกว่าไทย
(สุนทรภู่, หน้า 458)

ภาพสังคมชาวจีนกับการคมนาคมของไทย

ในสมัยรัตนโกสินทร์เส้นทางคมนาคมของไทยใช้เรือเป็นยานพาหนะใน
การเดินทาง ดังนั้นจึงมีการขุดคลองเพิ่มขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 3 ทรงโปรดฯ ให้
จ้างชาวจีนขุดคลองสุนัขหอน และคลองต่าง ๆ (พระองค์อรุณนิภาคุณากร, 2481 :
103) เสมียนมี ผู้ประพันธ์กลอนเพลงยาวเฉลิมพระเกียรติพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้
กล่าวถึงการขุดคลองสายหนึ่ง คือ คลองลัดทางสามเสน ซึ่งคลองนี้มีอยู่เดิมแต่ดินเขิน
มาก จนชาวเรือต้องจ้างควายลากจูง โดยกล่าวว่า

...   ให้ขุดคลองลัดสามทางสามเสน
ออกปากน้ำโยทะกาเสนาเกณฑ์   พวกจีนเงินขุดขนไปจนลู่
(เสมียนมี, 2530: 12)

นอกจากนั้นสุนทรภู่ยังได้กล่าวถึงชาวจีนที่ไปช่วยขุดคลองบางเขินกว่า
ไว้ในนิราศพระปฐมว่า

ตามแถวทางกลางย่านนั้นบ้านว่าง   เขาปลุกสร้างศาลาเปิดฝาโถง
เจ๊กจีนใหม่ไทยมั่งไปตั้งโรง   ขุดร่องน้ำลำกระโถงเขาโยงดิน
(สุนทรภู่, หน้า 455)

สันนิษฐานว่าการขุดคลองบางเขื่อนนี้เป็นการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อการค้า เพราะคลองบางเขื่อนนี้จะนำไปสู่แหล่งชุมชนที่หนาแน่นหลายแห่ง เช่น นครไชยศรี เป็นต้น (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2527: 131)

ภาพสังคมชาวจีนกับการนับถือเทพเจ้า

สัญลักษณ์ของการนับถือเทพเจ้าของชาวจีน คือ ศาลเจ้า ซึ่งมักจะพบอยู่ทั่วไป แต่ละกลุ่มแต่ละภาษาจะนับถือเจ้าองค์เดียว หรือมากกว่านั้นตามที่พวกเขาพอใจ สุนทรภู่กล่าวถึงศาลเจ้าตามที่ได้พบเห็นใน นิราศเมืองแกลง และใน นิราศวัดเจ้าฟ้า

เป็นศาลเจ้าเหล่าเจ็กอยู่เชิงแซ่   ปุนทะกังองค์แก่ข้างเพศไสย
 เกเล็เอ๋ยเคยข้ามคองคาลัย   ช่วยคุ้มภัยปากอ่าวเกิดเจ้านาย
 (สุนทรภู่, หน้า 88)

แต่เจ็กย่านบ้านนั้นก็นับถือ   ร้องเรียกชื่อว่าพระเจ้าปุนเถากัง
 ด้วยขนบานการไต่ตั้งใจจง   ฉลององค์ทศคุณกรุณัง
 (สุนทรภู่, หน้า 178)

จะเห็นได้ว่าเจ้าที่ชาวจีนนับถือกันนั้นได้แก่ เจ้าปุนเถากัง ซึ่งหนังสือ เรื่องสังคมชาวจีนในประเทศไทย ได้กล่าวถึงเทพเจ้าองค์นี้ไว้ว่า เจ้า เป็น โกว กง (Pen-t'ou Kung) ชาวจีนที่นับถือเจ้าองค์นี้คือ ชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะ ซึ่งหลัง พ.ศ. 2393 (1850) ได้มีการสร้างศาลเจ้าเป็นโถงทกที่ในถิ่นที่มีคนแต้จิ๋วอยู่เป็นส่วนใหญ่ในภาคกลางของประเทศไทย (พรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ, 2529: 139)

ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นภาพของสังคมชาวจีนที่อยู่ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ที่ผู้ประพันธ์เสนอภาพชาวจีนอย่างผิวเผิน เนื่องจากผู้ประพันธ์มิได้ตั้งใจจะเสนอภาพของชาวจีนเพียงแต่กล่าวถึงตามที่พบเห็น จวบจนในสมัยรัชกาลที่ 6 การเสนอภาพสังคมชาวจีนจึงเปลี่ยนไป

2.3 ภาพสังคมชาวจีนตามทัศนะของผู้ประพันธ์

ในสมัยรัชกาลที่ 6 เกิดวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วมากขึ้น ภาพชาวจีนในเมืองไทยที่เสนอในวรรณกรรมประเภทนี้จะไปในเชิงลบ เมื่อรัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ "ยิวแห่งบูรพาทิศ" ซึ่งเริ่มพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2457 โดยมีการเปรียบเทียบอย่างละเอียดลออระหว่างคนจีนกับคนยิว ตามแบบภาพล้อของพวกต่อต้านยิว

จากหนังสือเล่มนี้ทำให้ได้ภาพสังคมชาวจีนในประเทศไทย ในระยะ
นั้นว่า

ภาพของชาวจีนที่ทงนงตนว่าตนเหนือกว่าชาติอื่น ๆ

ชาวจีนนั้นมีความจงรักภักดีต่อเผ่าพันธุ์ของตนและทงนงตนว่าเหนือกว่าชาติอื่น ๆ พวกเขาถือว่าการพำนักอยู่ในประเทศสยามนั้นเป็นเพียงการอยู่ชั่วคราว จุดประสงค์ที่มาประเทศสยามเพื่อจะหาเงินให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อสมรสกับสตรีชาวไทยก็บังคับให้ภรรยาชาวไทยนั้นกลายเป็นคนจีน และเลี้ยงดูบุตรอย่างคนจีนทุกประการ

ภาพของชาวจีนที่เป็นนักฉวยโอกาสและตีสองหน้า

ชาวจีนเป็นพวกฉวยโอกาสและตีสองหน้า เพราะชาวจีนแสดงตนว่านับถือพุทธศาสนา และมีความสวามิภักดีทางการเมืองเพื่อจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทน และต้องการอภิสิทธิ์ต่าง ๆ แต่ปฏิเสธที่จะทำหน้าที่พลเมืองดีของประเทศ

ภาพของชาวจีนที่บูชาเงินเป็นพระเจ้า

ชาวจีนนั้นถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเงินทองแล้ว พวกเขาจะไม่รู้จักคำว่าศีลธรรม หรือความเมตตาเลย (พรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ, 2529: 167)

รัชกาลที่ 6 ยังทรงพระราชนิพนธ์บทละครอีกหลายเรื่องที่ทำให้ภาพของชาวจีนว่าเป็นชาวต่างดาวที่พร้อมจะปลิดตัวเพื่อเลี้ยงอันตราয়หรือเมื่อจะเสีย

ประโยชน์ เช่น พวกพ่อค้าชาวจีนที่เมื่อมีสงครามก็ "พากันตกใจกลัวจะเสียประโยชน์ การค้าขาย" จน "เรือเมล์ออกจากกรุงเทพฯไปเมืองจีน หมันพวกจีนโดยสารไปเต็ม ๆ โดยเฉพาะนายซุ่นเบ้ง จากบทละครพูดเรื่องหัวใจนักรบ เป็นผู้ที่ถูกตราหน้าว่า "เป็นไทยไม่ถึง จึงไม่ควรจะหวังให้เขา รู้สึกอะไร ๆ เหมือนคนที่ เป็นไทยแท้ ๆ ดูเขาจะไม่น่าไว้วางใจ คนต่างดาวแท้ ๆ เสียอีก " เพราะนอกจากจะเห็นแก่ได้ และปราศจากน้ำใสใจจริงต่อใครทั้งสิ้นแล้ว ยังลงมือทำร้ายเจ้าของประเทศโดยไม่ได้รับมอบหมายจากใคร เพียงเพื่อความดีความชอบจากฝ่ายข้าศึกซึ่งตนเองก็ได้มีความผูกพันอะไรด้วย หลวงมณีกล่าวถึงนายซุ่นเบ้งว่า "คนชนิดนั้นไว้วางใจอยู่หน่อยมันพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงของมันง่ายนัก เข้าพวกไทยเป็นไทย เข้าพวกฝายโน้นก็เป็นไปอย่างหนึ่งทีเดียว ถ้าเมื่อจะเป็นอะไรก็เป็นเสียอย่างหนึ่ง เมื่ออยากจะเป็นเจ๊กก็เป็นไป นี่ไม่แน่ใจว่าเป็นอะไร เป็นค่างควายอย่างไรอยู่คยยากนา" (ดวงมน จิตรจำนงค์, 2528: 254)

จวบมาจนถึงในระยะที่บ้านเมืองเข้าสู่ระบบชนาณภาพที่เติบโตขึ้นมาในระยะที่ระบบ "ศักดินา" ยังคงอยู่ทำให้ "เงิน" กลายเป็นตัวการสำคัญในการแบ่งชนชั้นฐานะในสังคม การสะสมเงินหรือทุนได้โดยเสรีทำให้เกิดนายทุน และนี่เองเป็นที่มาของชนชั้นที่เรียกว่า "ผู้ดีใหม่" คือชนชั้นสูงในสังคมที่โตเต้าขึ้นมาจากระบบการค้า จนสามารถอยู่ในสมาคมชั้นสูงได้" (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2523 : 56) กลุ่มผู้ดีใหม่ แกนกลางประกอบด้วยลูกหลานของชนชั้นข้าราชการก่อนสมัยใหม่ นักธุรกิจการค้าชาวจีน โดยกำหนดเอาจากความมั่งคั่งร่ำรวยจากธุรกิจ การค้า และเงินกองทุนของรัฐ พ่อค้ากลายเป็นพวกที่รุ่งเรืองและมั่นคงทางเศรษฐกิจ ในขณะที่พวกผู้ดีเก่า (Traditional elite class) ซึ่งประกอบด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ และครอบครัวข้าราชการเก่าแก่จำกัดอยู่ในวงเชื้อชาติไทย เริ่มมีสถานภาพที่สั่นคลอนลงไปบ้าง และไม่ใช่ผู้มั่งคั่งทางเศรษฐกิจอีกต่อไป

มินวนิยายในช่วงนี้หลายเรื่องที่สะท้อนให้เห็นทัศนคติของผู้ดีเก่าที่มีต่อเจ้าลั้วหรือผู้ดีใหม่ ในทัศนคติของผู้ดีเก่า ผู้ดีใหม่ เป็นพวกที่ไม่มีสกุลรุนชาติ ไม่ใช่ผู้ดีที่แท้จริง ไม่ใช่แต่เงินที่ทำให้เข้าสมาคมชั้นสูงได้เท่านั้น

นวนิยายไทยในช่วงนี้จะให้ภาพสังคมชาวจีนในเมืองไทย ที่เป็นกลุ่ม "ผู้ตีใหม่" ที่ไม่ว่าจะได้รับการศึกษาหรือมีสภาพความเป็นอยู่เยี่ยงผู้ดีเท่าใดอย่างไร ก็ยังแสดงอาการเสียดสีเยาะเย้ย เช่น

"ลูกสาวหลวงพานิชโกศล แจก แจก" สดใจพดลลงเสียงหนักแน่น

"ไม่มีสวดยตรงไหนจนนิดเดียว แต่งตัวก็เร่ร่ำที่สุด"

(ผู้ตี, 2505: 379)

และจากการสนทนาของ พันธ์กับอนุวัตร เช่น

"...พี่เคยเห็นเขาแล้วที่ลานม้า เมื่อเร็ว ๆ นี้เองค่ะ แม่ผ่องศรี
กิมตระกูล ยังใจล่ะคะ "

"แม่เจ้าโวย" อนุวัตรร้องพลางยกมือทั้งสองขึ้นกุมศีรษะ "ออกชื่อ
ว่ากิมละ มองเห็นหางเปียยาวทีเดียว"

"หาความ หางเปียที่ไหน ชื่อเขาเป็นไทยไม่เห็นหรือคะ พ่อเขา
เป็นพระวิเศษพานิช"

"น้องตั้งใจจะร่วมสมาคมกับเจ้าพวกผู้ตีใหม่ ซึ่งนามสกุลเพิ่งเกิดเมื่อ
วานขึ้นนี้ หรือ..."

"ไปรดอย่าพูดเช่นนั้นเลยค่ะ เขาเป็นเพื่อนของน้อง เราเคยเรียน
หนังสือร่วมกันมาหลายปี และนิสัยของเขาที่ดีพอที่น้องจะคบเขาได้
ส่วนนามตระกูลของเขานั้นจะเกิดแต่เมื่อไรก็ปล่อยให้มันเป็นธุระของเขา
แต่ลำพังดีกว่า ข้อสำคัญบิดามารดาของเขาประพฤติดีดี และอุตสาหะจน
ตั้งตัวเป็นคนใหญ่คนโตถึงเพียงนี้ เราไม่น่าชมเขาหรือคะ"

"มันโตขึ้นเพราะเงินต่างหากล่ะ" ... "มีแต่พวกคนตั้นเงินเท่านั้น
ที่บูชาคนพวกนี้..."

(สามชาย, 2505: 115-116)

ภาพสังคมชาวจีนในเมืองไทยในช่วงนี้ ภาพของชาวจีนจะออกมาใน
รูปของตัวละครประกอบที่ไม่มีสกุลรุนชาติ ด้อยทางด้านกิริยามารยาท ซึ่งนวนิยาย
ของดอกไม้สดแสดงภาพชาวจีนในลักษณะนี้อยู่เกือบทุกเรื่อง

ดังนั้นภาพชาวจีนในวรรณกรรมไทยแบบสมจริงนี้ เป็นเพียงการ
เสนอภาพชาวจีนจากความคิดเห็นของชาวไทย ตัวละครที่เป็นชาวจีนนั้นมีฐานะเป็น
เพียงส่วนประกอบของเรื่อง ที่ช่วยเสริมให้ตัวละครเอกเด่นขึ้น จนมาถึง พ.ศ.
2512 นวนิยายไทยได้เริ่มมีการเสนอภาพสังคมชาวจีนแบบสมจริงนี้ โดยให้ชาวจีนเป็น
ตัวละครเอก พร้อมทั้งกับแสดงภาพชีวิตของชาวจีน โดยจะกล่าวถึงในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย